

EDINOST

206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

Entered as second class matter at
the Post Office Dept. Ottawa.

Edinost

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

Price 5c.

TORONTO, ONTARIO FRIDAY OCTOBER 6 1944

Price 5c.

Let. 2. št. 81.

Vol. 2 No. 81.

ZAVESNIŠTVO VELIKIH TREH JE LAHKO VZTRAJNO

ZAVEDAMO SE TEŽKOČ PRED VELIKIMI TREMI —
TODA SKUPNI INTERESI PREVAGUJEJO TE
TEŽKOČE — "IZVESTIA"

Moskva — Vlada Sovjetske Unije smatra zavezništvom velikih treh vzdržljivo za daljšo dobo. "Izvestia", glasilo vlade s ozirom na to vprašanje podaja obširnejši pregled glede zunanjih zavetov Sovjetske Unije v vojni in pravi:

"Dokumenti v tej zadavi kažejo jasno, da sovjetska vlada ne smatra Anglo-Sovjetsko-Ameriško zavezništvo kot začasno, marveč vključeno v družbi fundamentalnih interesov narodov Sovjetske Unije, Vel. Britanije in Združenih držav, fakтиčno vseh svobodoljubivih narodov, kakor tudi pokroviteljev, kateri si prizadevajo doseči popolno zmago nad skupnim sovražnikom in vzpostaviti trajnega mira, ter ekonomski, politični in kulturni napredki med raznimi narodi.

Žukov napoveduje poraz Japonske

Moskva — Vojnički izvedenec Evgen Žukov v svojem članku, kateri je bil priobčen minulega tedna v "Pravdi", napoveduje poraz Japonske. V članku pravi: "Vse kar je Japonska dosegla zavzela na Pacifik, ni z tem pridobila ničesar, kajti ne samo da je okupirano otoče v kolikor ni že zavzeto po ameriški armadi podvrženo zaporedoma bombardiraju s zraka in morja, ampak celotna vojna sfera se stopnjem približuje ozemlju Japonske".

"Japonski militaristi si sicer prizadevajo propagandno opraviti svoj položaj, kateri je precej resen in kričen vsed vojne produkcije, kakor tudi morale japonskega naroda, dasi pa ne pozabijo pripomniti. "Japonska je nepremagljiva". Vojna produkcija Združenih držav katera igra odločujočo vlogo v vojni, daleč praka vojne produkcije Japonske. To je pravi Žukov vidni znak, poraza japonske sile, poleg notranjega nerazpoloženja ljudstva, katero iz dneva v dan izgublja zaupanje v zmago."

General Sosnkovski odstavljen

London — Na podlagi močnih dokazov za širjenje mrzljine med vojaštvom poljske armade in pa anti-sovjetskega stališča, ubežna poljska vlada Raczkiewicza, je odstavila generala Sosnkovskega, ter na njegovo mesto imenovala Tadeusza Komorowsky, znan pod imenom "Bor", incijator prezbogodnega upora ljudstva v Warszavi.

Narodno-osvobodilni odbor Poljske, je na to podal kritičen odgovor begunskega krogom poljske vlade v Londonu, ter pri tem obtožil z dokazi novo imenovanega generala odgovornega za tako nedolžnih žrtv v Warszavi, katere so na njegovo incijativno pomorjeje z strani nacijev. O vsem temu so bili prav dobro poučeni begunci reakcionarni poljski krogi v Londonu, kar jih pa ni oviralo imenovati na mestu prejšnjega reakcionarja, najbljžega njegovega ljubljencega generala Komorowskega, se glasi odgovor.

Pa naj kdo reče, da poljska reakcija ne sledi svojih kolegov bivših protinarodnih režimov Jugoslavije.

OBOSEJENI NA SMRT NA VEŠALIH

Fort Frances — Tukajšne sodišče je oobsodo zadnju soboto štiri vlonilce na smrt na vešalih radi strašnega zločina, ki so ga ob prilikah zloma izvršili nad Mrs. Viola Jamieson, nekaj 65 milj daleč tega mesta v njenem stanovanju.

Vlonilci, Eino Tillonen, George in Tony Shrypnayk, brata in William Smith, so se poslužili divjaškega načina z namenom da prisilijo nesrečno žensko da jim pove kje ima shranjen denar z tem, da so jo poseli na razgreti peč in ji tudi drugače prizadeli strašne opeklime, katerim je po nepravilnosti podlegla v bolnišnici. Zdravnik, kateri je prihitev v prvo pomembo Viola Jamieson, je pričal na sodišču, da je bilo njeni tripli 33 odstotkov v opeklinah, kar pomeni napram zdravniški vedi, da je neprenesljivo.

Državni tožilec Mr. Snyder je ob zaključku sodiščne obravnave pred porotom zahteval smrtno kazeno in je dejal: "Akt, ki so ga izvršili omenjeni je divjaški in podoben torturam Indijancev nad Jezuiti."

Kazen za omenjene bo izvedena dne 6 decembra t.i. in sicer na dvorišču okrožne jetnišnice.

REVOLTA V ŠPANIJI

London — Močni oddelki

španskih rodoljubov ob francoski meji v severni Španiji, so zasedli nekoliko važnih mest poroča radio iz Toulouse. Število teh dobro oboroženih partizanskih oddelkov, med temi največ bišči vojaki republikanske armade, šteje preko 40.000. To gibanje je znano pod imenom "Španska Narodna Zveza", katero je izdal poziv španskemu narodu za borbo proti Frankovega režima, za svobodo in neodvisnost Španije.

Ti oddelki so se pojavili zdaj ravno v nem kraju ob meji Francije, namreč Perpignan, kjer je odstopala republikanska armada pred nemškimi in italijanskimi silami v tetu 1939, ter je večina bila interenirana v Franciji, kakor tudi Francoskem Maroco.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Beograd pred padcem

RDEČA IN NARODNO-OSVOBODILNA ARMADA DROBE NACISTIČNE POLOŽAJE PRI BEOGRADU. NAROD POZDRAVLJA RDEČO ARMADO Z KLICI: ŽIVEL STALIN! ŽIVELA RDEČA ARMADA! ŽIVEL MARŠAL TITO!

Moskva — Močni motorizirani oddelki Rdeče Armade potem, ko so prekorčili reko Donavo in se spojili z oddelki Narodno-osvobodilne vojske maršala Tita, nastopajo z bliškivito naglico proti Beogradu, prestolici Jugoslavije. Na splošno prevladuje mnenje, da je prestolica pred neposrednim padcem.

Združeni oddelki dveh bratovskih armad prodriajo točasno proti Beogradu v dveh pravcih in sicer ob vzhodu in zahodu miroljubne in prijetljivke odnosnje z vsemi sosednjimi državami in predvsem Veliko Britanijo in Združenimi državami."

TITO ODGOVARA UNRRA

London — Radio postaja Svobodna Jugoslavija z dne 5. oktobra naznana razlog, zakaj je Odbor Narodnega Osvobojenja Jugoslavije v zvezki z maršalom Tito, odklonil posredovanje UNRRA pri delitvi pomoči v Jugoslaviji.

Namreč UNRRA je imela namero deliti pomoč naročnik Jugoslavije potom svojih uradov. Oblasti v Jugoslaviji smatrajo, da je to nepravilno in če je kdaj drugi upravičen deliti tako pomoč, je ravno narodna oblast v deželi. Odbor se v tej zadevi oslanja na dejstvo, da je položaj v Jugoslaviji polnoma drugačen od položaja v drugih državah. Prvič radi tega, ker je od prvega dne napada, Jugoslavija je pokrenila narodni odpor in se sama skoraj osvobodila z svojo vojsko Narodno-osvobodilne armade. In drugič, da so v teku borbe za osvobojenje organizirani Narodno-osvobodilni odbori, izvoljeni na demokratični osnovi in vživajo popolno narodno zaupanje.

V kolikor se tiče zunajnega nadzorstva, Odbor Nacionalnega Osvobojenja Jugoslavije, je pripravljen do voliti primerno število delegacij UNRRA, da nadzoruje pri delitvi sicer pomoči z strani UNRRA.

Odgovor maršala Tita, je tembolj na svojem mestu, kjer so že Osvobodilni Odbori faktično oblastveni organi notranjega ustrojstva oblasti, kdo naj potem izveni si lasti pravico ignorirati oblast po volji in z upanju naroda.

HEPBURN ZAFRKNIL PREMIERA

Toronto — Bivši premier Mitchell Hepburn, sedanji neodvisni poslanec v provincialnih zbornicah, je zafrknil sedanjega premiera Mr. Drew radi slabega prizadevanja njegove viade, da izpolni obljube v pred volilni kampanji lanskega leta.

NARODNI UPOR V AVSTRIJI

London — Kot znano pred nedavnim so zavezniške vlade opozorile avstrijsko ljudstvo, katero naj v obrambi svoje nacionalne neodvisnosti podvzame potrebne akcije proti nacističnim silam v Avstriji. Opozorilo pa kot je razvidno, je rodilo uspeh. Več krajih Avstrije je prišlo zadnjega tedna do narodnega upora, kjer so župljene vlasti nemških gestapovcev. Posebno na Dunaju in zlasti v delavskem delu mesta, je sledila revolta, kakor poroča BBC radio postaja.

London — Močni oddelki

španskih rodoljubov ob francoski meji v severni Španiji, so zasedli nekoliko važnih mest poroča radio iz Toulouse. Število teh dobro oboroženih partizanskih oddelkov, med temi največ bišči vojaki republikanske armade, šteje preko 40.000. To gibanje je znano pod imenom "Španska Narodna Zveza", katero je izdal poziv španskemu narodu za borbo proti Frankovega režima, za svobodo in neodvisnost Španije.

Ti oddelki so se pojavili zdaj ravno v nem kraju ob meji Francije, namreč Perpignan, kjer je odstopala republikanska armada pred nemškimi in italijanskimi silami v tetu 1939, ter je večina bila interenirana v Franciji, kakor tudi Francoskem Maroco.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Frankov režim je podprt le z bajonetmi, tkzv. falangistov in nemških gestapipcov, toda nikakor ne kos proti vulkanu narodnega odpora, ki sledi in doseže zadoščenje za storjeno krivico.

Zavezniška armada drobi Siegfried črto

AMERIŠKE ČETE OSVOBOJILE TRNJAVA DRIANT.
BRITSKI ODDELKI SE IZKRCALI V JUŽNI GRČIJI.

London — Čete prve ameriške armade so vdrlje v nemške utrdbe severno od Aachen, precej važno mesto pred Siegfried črto, ter so po štiri dnevnih bitki prebolela na znotraj Siegfried črto. Mesto Aachen, katero je bilo podvrgnjeno s zraka in kopna, je v ruševini. Močni letalski oddelki kanadske in britske zračne sile, podprtji z morarico so bombardirali sovražni položaj ob obrežju in omogočili izkrcati se pehotnim oddelkom. Poročilo ne od Antwerpenu.

Najnovješja poročila iz zavezniškega glavnega stana trdijo, da so britske čete se izkrcale v zapadni Grčiji in sicer pristanišču Patrai in so pri tem zavzele letalsko pristanišča. Močni letalski oddelki kanadske in britske zračne sile, podprtji z morarico so bombardirali sovražni položaj ob obrežju in omogočili izkrcati se pehotnim oddelkom. Poročilo ne omenja o odporu sovražnika na tem kraju, razen da napoveduje odstopanje sovražnih sil. Posebej važno vlogo igra v tem oziru zavezniška zračna sila, katera s zraka drobi sovražni položaj in utrdbe na posameznih krajih ob obrežju in ne znotraj Grčije prometne vezi.

Glavni udarec na Siegfried črto, je bil narejen od mesta Aachen, ter z tem odpira ameriškim četam cesto, ki vodi do tega mesta proti Geilenkirchen. Medtem tretja ameriška armada je zavzela močno nemško tvrdnjava Driant, katera branila prehod proti nemškemu mestu Metz, na drugo stran Siegfried črte.

Oddelki druge britske in prve kanadske armade oddbjajo nacistične napade pri Nijmengenu. Kanadski oddelki so medtem zavzeli vlogo v tem mestu. Severno od Waršave, namreč ob Rigi, nacistične sile skušajo z protinapadom, da reši tisoč zasačene na tem področju, toda proti uspehu. Oddelki Rdeče Armade so ne odobili nacistične protinapade, ampak zavzeli važen otok ob Estoniji, Dago, za katerega je v borbi vincična celota nacistične divizije.

Parnik na potu

VLADA POSILJA PARNIK ZA PREVOZ HRANE,
OBLEKE IN ZDRAVIL V JUGOSLAVIJO.

Svet odločil poslati 3.000 ton

Glavni urad Sveta Kanadskih Južnih Slovanov za pomoč Svobodni Jugoslaviji potom naznana vsim izseljencem in njihovim organizacijam sledenje vest:

"Jugoslovanska vlada iz Londona je pripravila poslati parnik v Kanado za prevoz hrane, oblike in zdravil narodom v Jugoslavijo."

Svet Kanadskih Južnih Slovanov je vsled tega podvzel korake za nabaviti in zadržati v Jugoslaviji. Ta posilka znaša dva in pol tona teže, dočim je prva znašala okrog dva tona, katera je bila zbrana v Montrealu, kakor pa znaša dva in pol tona teže, dočim je prva znašala okrog dva tona, katera je bila zbrana v Montrealu, kakor

"EDINOST"

Published weekly at
206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja vsak petek v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenarocenih člankov in dopisov se ne vrača.

Bravo rojaki Slovenci in Slovenke

Glavni organizator Sveta Kanadskih Združenih Južnih Slovanov, med drugim v svojih poročilih se zelo pojavno izraža o Slovencih in Slovenkah v severnem Ontario, posebno Kirkland Lake in Timmins v zbiranju pomoči za stari kraj. V enem svojem poročilu pravi: "Slovenci so v tem oziru zelo marljivi in večinoma prav radi prispevajo v prid pomoči trpečem narodom Jugoslavije. Tako naprimer v Kirkland Lake, je prav malo takih, ki niso prispevali vsaj nekaj v to plemenito svrhu. Tudi v Timminsu dobro delajo posebno ženski krožek, poleg tega pa je znatno ojačano gibanje na tem polju z priključitvijo odseka št. 3 "Krk". Vzajemne Podporne Zvezze Bled z Svetu Kanadskih Južnih Slovanov. Posebej razveseljivo je, da so ravno Slovenci bili prav dobro zastopani na shodih, na katerih sem govoril."

Tako poroča brat Nikola Kovačevič, kateri se točasno nahaja v Sudbury, ter na potu v Sauli Ste Marie, Port Arthur itd., proti zapadnih provincij dežele. Na drugem mestu v tem iztisu lista Združeni Odbor Kanadskih Južnih Slovanov iz Sudbury pozivlja Združeni Odbor južnoslovenskih organizacij v Torontu na medsebojno tekmo, ter med drugim pravi, Slovenci v Sudbury delajo z gesmom: "Niti eden Slovenec in niti ena Slovenka ne sme izostati v tem mestu brez da bi ne prispeval nekaj za pomoč narodom Jugoslavije."

Z zelo redko izjemo iz vseh naselbin se slišijo prav dobrji glasovi o marljivosti in požrtvovalnosti naših rojakov in rojakinj. Največje pomoč pri temu seveda so, člani in članice Zveze Kanadskih Slovencev, Vzajemne Podporne Zvezze Bled, pa tudi drugi rojaki in rojakinje, so pridno na delu. Celotni uspeh pa bi bil temvečji, če bomo pri tej marljivosti in požrtvovalnosti spredeli potrebo, da smo organizirani v organizacijske odseke ter delamo vsi v slogi in sporazumu.

Vemo, da organizacija igra najvažnejšo vlogo pri vsaki zadevi, posebno pa narodnih. Če smo organizirani ne samo da med nami vladajo dober sporazum in da dosežemo večji uspeh, ampak naše zahteve ali naloge sone na trdnji podlagi, kar je posebno važno sedaj v narodnih zadevah.

Nobene ovire ni, da postanemo člani bodisi Zveze Kanadskih Slovencev ali Vzajemne Podporne Zvezze Bled ali pa vrednostnih ženskih krožkov in Svetu Kanadskih Južnih Slovanov. Pri enem ali drugem, tretjem in štrem gibjanju, ne plácemo prav ničesar da bi ne imeli koristi od tega. Vsak cent ki je vplačan, gre ali narodno ali pa osebno korist. Čas je torej da sprevidimo vrednost organizacij in se odločimo pristopiti k eni ali drugi. Kajti z tem bomo pospešili naše delo in se pokazali vrednih primeru naših bratov v sester v starem kraju, kateri so razumele potrebo Slovenske Osvobodilne Fronete kot organizacije, katera jih ne le narodno, moralno in borbeno veže v borbi proti okupatorjev in dmočnih izdajalcem, ampak privržen v povesti slovenskega naroda polaga fundamentalne pogoje za Novo svobodno zedinjeno in enakopravno Slovensko v Novi svobodni federativni Jugoslaviji.

Bravo rojaki in rojakinje Slovenci in Slovenke! Najdoni dober glas in deželi in na zunaj o nas! Naj nas krajži in navdušuje z enako voljo in vdanostjo k izgraditvi naših organizacij. Naj nam bo merilo pri našem nadaljnem delu in naj potrjuje, da smo bili vredni imena našega junashkega naroda.

Iz glavnega tajništva Zveze

Še je v teku in nedokončana ena najstrašnejših borb, kar jih vgodovina pomini do današnjega dne. V tej borbi, katera je povlekla skoro celi svet v svoj metež, se borijo na eni strani svobodoljubni narodi proti podjarmiljenju in zasušenju najbolj črne, omražene in za človeštvo v splošnem kriminalne sile — fašizmu.

Ako pogledamo razvoj te borbe, vidimo kako strašno so prizadeti posamezni narodi, posebno pa Slovanski. Med te najbolj prizadete na rede razen Sovjetske Unije, moramo pristejeti narode Jugoslavije, kjer so naši krvni bratje, sestre, ocjetje, matere in rojstna domovina. Iz raznih poročil je nam znano, kako strašno so prizadeti, kakor v živiljenjskih izgubah tako tudi v gospodarskem oziru. Vsakega pravega ljubitelja svojega naroda, boli srce ko samo malo pomisli, kako velikanske žrtve polaga naš narod, na oltar ne samo svoje amfak tudi nas vseh svobode. Zatorej nas izseljence kjer koli v svetu se že kdo nahaja, v tem oziru moramo imenovati veže sveta dolžnost, da kolikor je nam najbolj mogoče in z vsemi sredstvi katera so nam na razpolago, pomagamo našemu trpečemu narodu.

Kakor je nam vsem že znano, se je tukaj v Kanadi radi tega vstanovil pokret Kanadskih Južnih Slovanov, za zbiranje pomoči Jugoslaviji, kateri je pred nedavnim imel svojo prvo konvencijo

tukaj v Toronto. Znano je nam tudi, da se je te konvencije udeležilo veliko število delegatov in delegatinj raznih organizacij od širokem Kanade, kakor tudi predstavniki iz Združenih držav. Zaključki konvencije tega pokreta so v kaj kratek času prinesli zelo vidne plodove. Zbrana je že prav lepa denarna vsota \$125.000, ter poleg tega priljubljena količina nove kakor tudi počasne oblike in obutve. In sicer kar je najbolj važno pri tem pokretu je to, da je skoraj v vsaki naši naselbini vstanovljen Združen Odbor v katerem so vključene skoraj vse lokalne organizacije in društva kanadskih južnoslovenskih izseljencev. V teh odborih so na vidnem mestu zastopali tudi odseki Zveze Kanadskih Slovencev in večina istih priključeni Svetu K.J. Slovanov.

Sedaj je v teku kampanja za pridobitev novih članov, kakor tudi posameznih lokalnih organizacij, katere še niso SKJS, priključene. Članarina organizacijskega lokalnega odseka je \$10.00, a za posameznika pa en dollar, za ves čas obstojanja tega pokreta. Ako od vstanovitve tega pokreta pogledamo, vidimo ogromen uspeh v denarnih zbirkah, kakor tudi darovih oblike in obutve. Pred nedavnim je odbor tega pokreta odposlal za \$50.000 združil, katera so že na potu v staro domovino, ravno tako oblike in obutve, ki so jo zbrali na-

O razmejitvi med Jugoslavijo in Italijo

(Članek, ki je izšel v časo-pisu NOVA JUGOSLAVIJA junij-juli 1944)
Napisal Dr. JOSIP SMODLAKA

Po prvi svetovni vojni je Italija z oboroženo silo zavzela velik del južnoslovenskega narodnega ozemlja, namreč celi primorski pas od Triglava in ustja Soče do Snežnika in Bakarskega zaliva v severnem Dalmacijo od Velebita do izvora Cetine in rta Planke z vsemi Kvarnerskimi Otoki in največjim delom Dalmatinskega Italija. Hotela, da si prisvoji vse te kraje, čeprav je v njih velika večina prebivalstva južnoslovenskega rodu in jezik. Svoje pravice na te naše pokrajine je Italija temeljila na Londonškem paktu od 26. aprila 1915, po katerem ji so Velika Britanija, Francija in carska Rusija obljubile ta del naše domovine, kot placičo za njen sodelovanje v vojni proti Nemčiji in Avstro-Ogrski.

Zastopništvo Jugoslavije na Konferenci miru v Parizu, kateremu sem tudi jaz spadal v svojstvu Pravomočnega delegata, se je tekom leta 1919 borilo proti zahlevam Italije, da ji se dovoli aneksija omenjenih naših krajev. V tej borbi je naš edini zaveznički bila Amerika, odnosno njen predsednik Woodrow Wilson. Čim je Wilson vsled sovražnega stališča ameriškega senata proti njemu, izgubil premična na konferenci miru, mi smo se znajdli osamljeni in pred dilemico, ali da, tudi brez zaveznikov, vstrajamo v borbi za naše pravice (kot je to delala mala Litva za Vilno), ali da odnehamo močnejšemu tekmovalcu. Jaz sem bil za daljno borbo, pa ko sem opazil, da so naši službeni krogci vidno naklonjeni popuščanju, sem dal v začetku leta 1920 demisijo na svoj položaj delegata.

Nekaj mesecov za tem je sledil s strani naših oblastnikov tudi formalni odrek na največji del teh spornih teritorijev. V malem mestu Rapallo, pri Genovi, je bila 12. novembra 1920 zaključena pogodba s katero je Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev priznala suverenost Italije nad celo Primorsko Slovenijo, nad enim delom Kranjske, skoraj celo Istro, mestom Zadrom z bližnjim okolico, vsemi Kvarnerskimi otoki ter Dalmatinskih otokov Lastovom, Sušcem in Pelagružom. Ostanek Dalmacije in majhen del Istre sta ostala Jugoslaviji. Na tej konferenci so imeli glavno besedo, za Italijo tedanjii minister zunanjih zadev, a danasni minister brez listnine grof Sforza, in današnji predsednik italijanske vlade Bonomi, — za Jugoslavijo Dr. Trumbić, naša tedanjii minister za zunanje zadeve in Dr. Vesnič poslanik v Parizu, danes oba pokojna.

S to pogodbo je naš narod pretrpel ne samo ogromne teritorialne izgubo, ampak mu je prizadel še težji udarec s tem, ker ni bila pogodba nobena zaščita za naše ljudstvo, ki je ostalo pod Italijo, medtem ko so neznamenite italijanske manjšine v Dalmaciji dobile privilegije, ki so jim dajali večje pravice kot samim jugoslovenskim državljanom.

Po Rapaljski pogodbi Reka (Fiume) ni pripadla Italiji, ampak bi moral postati svobodno mesto, odnosno neodvisna država. Ali Reka ni nikoli dosegla tega neodvisnega položaja, ker ji je pesnik-avanturist D'Annunzio s svojimi "legionarji" (v resnicu italijanskimi vojaki) s silo ustoličil svojo oblast. Ko je pa poglavarski hotel, da z svojo policijo izzene D'Annunzio iz Reke, je italijanska vojna ladja, ki je bila zasidrana v Reški luki s topovskimi zrni razgnala malo Reško vojsko. Tako je oborožena Kraljevina Italija naredila konec samostojnosti Reke in zagospodarila nad mestom, kateremu je bila italijanska vlada garantirala neodvisnost z mednarodno podobo.

Prisilni karakter italijanske okupacije je trajal do leta 1924. Dne 25. januarja tega leta je bila v Rimu zaključena zv. pogodba o ita-

lijansko-jugoslovanskem prijateljstvu s katerim sta Nikolaj Pašić in Momčilo Ninčić priznala Musilijevu neomenjeno suverenost nad Reko.

Po tem drugem Rapallu se je sedaj nahajalo skupno okoli 650.000 Južnih Slovanov (Slovence in Hrvatov) pod oblastjo italijanskega države, ki je v samem začetku začela delati na tem dajih odnarozi. Z nobeno drugo narodno manjšino v Evropi se ni postopalo tako grobo kot s temi Slovani v Italiji. Njihov jezik je bil v kratkem času popolnoma potisnjen iz državnih uradov, sodišč, občin, šol pa tudi iz same cerkve; z oštromi grožnjami se je poizkušalo zabraniti rabe istega tudi v privatnih življenjih; po vrsti so bile uničevane slovenske in hrvaške prosvetne in gospodarske institucije vse do zadnjice; zabranjena je bila Slovenska pesem in vsako društveno ali zabavno shranjevanje Slovanov; pridržana so jim bila dovoljenja za izdajanje hrvaških in slovenskih časopisov in onemogočeno čitanje knjik na materinem jeziku; kaznovano je bilo imenovanje slovenskih otrok v slovenskih krstnimi imeni in končno so bili s silo dani italijanski priimki tisočem milijon južnih Slovanov v kraju, katere je Italija, proti vsem mednarodnim zakonom in navadam, še za časa trajanja vojne, samovoljno anektirala, namreč v velikih delih Kranjske, Hrvatskega Primorja, Dalmacije in Boke, kakor tudi v Črni Gori.

Nasilni in čisto nečloveško postopanje službene Italije s svojimi slovenskimi podložniki je že od davnega poznano po celi Evropi, po poročilih podanih na mednarodnih sestankih narodnih manjšin v slovenih napravil Italijane. S takšnimi pripomočki,

a še hujšimi (kot je bilo pretejanje, nekaznovati požig Narodnega doma v Trstu in druga nasilja) je država oblast Italije pritisnila, in to še pred fašizmom, da čim prej izbriše še poslednjo sled Slovenstva na naših krajih. Po prihodu Mussolinija na oblast so bile sistematsko rabljene najokrotnejše kazni proti slovenskim narodnjakom, ki niso hoteli da se izneverejo svojemu narodu. Mnogi med njimi so bili zaprti, v zaporih so bili mučeni in po "specjalnih tribunalih" obsojani na pregnanstvo, ječe ali smrt.

Za časa sedanja vojne pa so Italijani s sličnimi metodami, ali še krvoločnejšimi pripomočki (kot streljanjem talcev, ubijanje z lakoč v koncentracijskih taboriščih, uničevanje celih naselbin, poizkušali odnaročiti še en milijon južnih Slovanov v kraju, katere je Italija, proti vsem mednarodnim zakonom in navadem, še za časa trajanja vojne, samovoljno anektirala, namreč v velikih delih Kranjske, Hrvatskega Primorja, Dalmacije in Boke, kakor tudi v Črni Gori.

Prva sta se javila v tisku znani italijanski socialno-demokratični pravnik g. Gaetano Salvemini, ki se že dvajset let nahaja v Ameriki, kjer je postal državljan Združenih držav in v Črni Gori.

Nasileni in čisto nečloveško postopanje službene Italije s svojimi slovenskimi podložniki je že od davnega poznano po celi Evropi, po poročilih podanih na mednarodnih sestankih narodnih manjšin v slovenih napravil Italijane. S takšnimi pripomočki,

sedaj navedeno ni v neposredni zvezi s predmetom s katerim se bavimo, je važno in nujno, kjer je v vprašanju bodočnosti tega prebivalstva, ki je dosti pretrpelo, da imamo stalno pred očmi kako je Italija — najprej "liberalka", potem fašistična Italija — skozi celo pokolenje postopala s svojimi meščani slovenske in hrvaške narodnosti.

To pravo mučeništvo južnih Slovanov pod Italijo je trajalo polnega četrstotletja, a da se ni, za cel čas proti temu, do tedaj nevtrinojno svojemu narodu. Mnogi med njimi so bili zaprti, v zaporih so bili mučeni in po "specjalnih tribunalih" obsojani na pregnanstvo, ječe ali smrt.

Za časa sedanja vojne pa so Italijani s sličnimi metodami, ali še krvoločnejšimi pripomočki (kot streljanjem talcev, ubijanje z lakoč v koncentracijskih taboriščih, uničevanje celih naselbin, poizkušali odnaročiti še en milijon južnih Slovanov v kraju, katere je Italija, proti vsem mednarodnim zakonom in navadem, še za časa trajanja vojne, samovoljno anektirala, namreč v velikih delih Kranjske, Hrvatskega Primorja, Dalmacije in Boke, kakor tudi v Črni Gori.

Sele ko je bila Italija premagana v vojni in mora, da plačuje za svoje vojne krvide, se pričenjajo Italijani spominjati, da imajo poleg vojnega dolga, na svoji vzhodni meji, še en nepravnan račun z južnimi Slovanji, za katere bodo moralni odgovarjati pred celim svetom.

Z razumljivim namenom, da svetovno javno mišljenje pridobijo za sebe, se je z njihove autoritativne strani začelo razgovor o bodoči razmejitvi v Jugoslavijo.

Prva sta se javila v tisku znani italijanski socialno-demokratični pravnik g. Gaetano Salvemini, ki se že dvajset let nahaja v Ameriki, kjer je postal državljan Združenih držav in v Črni Gori.

Prva sta se javila v tisku znani italijanski socialno-demokratični pravnik g. Gaetano Salvemini, ki se že dvajset let nahaja v Ameriki, kjer je postal državljan Združenih držav in v Črni Gori.

Prva sta se javila v tisku znani italijanski socialno-demokratični pravnik g. Gaetano Salvemini, ki se že dvajset let nahaja v Ameriki, kjer je postal državljan Združenih držav in v Črni Gori.

Prva sta se javila v tisku znani italijanski socialno-demokratični pravnik g. Gaetano Salvemini, ki se že dvajset let nahaja v Ameriki, kjer je postal državljan Združenih držav in v Črni Gori.

Prva sta se javila v tisku znani italijanski socialno-demokratični pravnik g. Gaetano Salvemini, ki se že dvajset let nahaja v Ameriki, kjer je postal državljan Združenih držav in v Črni Gori.

Prva sta se javila v tisku znani italijanski socialno-demokratični pravnik g. Gaetano Salvemini, ki se že dvajset let nahaja v Ameriki, kjer je postal državljan Združenih držav in v Črni Gori.

Prva sta se javila v tisku znani italijanski socialno-demokratični pravnik g. Gaetano Salvemini, ki se že dvajset let nahaja v Ameriki, kjer je postal državljan Združenih držav in v Črni Gori.

Prva sta se javila v tisku znani italijanski socialno-demokratični pravnik

DELO JUGOSLOVANK V TIMMINSU

Timmins — Kakor smo že poročale, se žene našega krožka sestanemo vsaki torek, sredo in četrtek, v tednu z namenom, da šivamo, likamo in delamo vse kar je potrebno pri zbrani obleki, da je čim lepše in čedno urejena predno gre v zaboje. To delamo s željo, vedeč da je vsa ta pomoč namenjena našim trpečim bratom in sestram v stari domovini, katero smo sami zapustili pred leti in želimo, da bi bila čimprej osvobojena.

Do danes imamo že zbrano precej obleke in obutve, pripravljeno v zaboljih okrog 800 funtov teže.

Naše sestre Pepca Zamejc in Ana Cividini, ne umorno poleg svojega dela, šivajo na šivalne stroje, popravljajo obleko in takorekoč iz stare prenarede novo obleko, posebno za naše malčke, mlade in korajjne pionerje, ki so se v marsikaterih ozirih pokazali v junaških činih odstralih ljudi.

M. Slak.

DELO NADZORNEGA ODBORA

Toronto — Ker mi je bilo na drugi konvenciji Zveze Kanadskih Slovencev ponovno dano mesto v nadzornem odboru za prihodnje leto in ker sem opravljjal isto naložno zadnje leto, mislim da bi bilo umestno, da se nekolič počrča na tem mestu o delu, katero mi je poverjeno.

Sicer pa upam da je vsakemu članu Z.K. Slovencev ali naročniku lista Edinosti znano, da so vsi dohodki kakor tudi izdatki Zveze in Edinosti pod istem nadzorstvom, kateremu je dana nalog, da pregleda najmanj enkrat celo imovino pri Edinosti, dočim pri Zvezzi dvakrat na leto. To je asesment od članstva in kakovostenja v dobrovoljni prispevki za vzdrževanje Edinosti. Da ne bo kake dvome za posameznika, naj tukaj na kratko povem v kake svrhe se rabi denar. Naprimer: Članarinu in pristopnina, katera je za moške člane 25 centov mesečno za ženske 10, pristopnina pa je 25 centov za vse člane obojega spola enako, del tega denarja gre za vzdrževanje Zvezega urada, to je papir, znamke in poštni stroški, dočim vsi ostali dohodki so pa dosedaj bili odobreni za ponovo narodu v domovini.

Kar se pa tiče dela v uradu ali izven urada Zvezze, je dosedaj bilo tudi brezplačno.

Glede Edinosti je pa razumljivo vsakemu naročniku ali članu Zveze, da se Edinost ne more izdržavati od samih naročnikov, katerih je dosedaj nekaj nad en tisoč. Naročnina letno stane \$3.00, poleg tega če pomislimo da se za vsak izvod plača samo za tiskarno \$52.25, pomeni da dosedanji naročniki pokrivajo komaj polovico celotnih izdatkov. Ako pristeje-

Joe Sheryak.

IZ CREIGHTONA POSLALI PREKO 500 DOL.

Creighton Mine — Demokratični Odbor Južnih Slovencev, priredil je piknik dne 27. avgusta v Spark Dvoranu v prid pomoči Narodno-osvobodilni vojski. Piknik je uspel prav dobro. Ker je bilo prav lepo vreme tudi vedežba je bila polnoštivna iz okolice in Sudbury. Ob tej prilikli smo na javni dražbi imeli tudi krasen predmet, namreč pušter, katerega je poklonila g. Mery Kružič iz Garson-a, kateri je prinesel skupaj \$45.00. Poleg tega ste bili tudi dve kraljice piknika in sicer Miss Slavica Novosel in Miss Anka Majnerič. Zmagala je Miss Slavica Novosel z vsotom \$102.03, dočim je Miss Anka Majnerič zbrala \$83.38.

Cisti dobiček znaša \$536.63. Za kar se zahvaljujemo zdeležencem, kakor tudi vsem ki so na kateri koli način pomagali, posebno pa našim dekletom, ki so tako mrljivo zbirale za narodno stvar.

Mi apeliramo na vse priseljence izven Jugoslavije, ne glede kje se kdaj nahaja da ravno zdaj založi vse sile zbiranjem pomoči za naš narod v starem kraju. Zdaj pa

Slavica Novosel, zmagovalka in Anka Majnerič iz Creightona.

so skozi zadnja tri leta podnali neizrecive težkoče in se junaško borili za narodno čast in osvobojenje.

V imenu odbora se še enkrat prav lepo zahvaljujemo vsem vdeležencem, pose-

Iz glavnega tajništva Zveze

(Iz 2 strani)

ši izseljenici v Montrealu.

V zbirjanju pomoči te ple-

menite svrhe nam nudijo

zelo izvrstan primer Wind-

sor, Port Arthur, Sudbury,

Timmins, Vancouver, Kirk-

land Lake, Toronto itd. V

Windsorju so poleg Združenega Odbora, naše žene osnovale svoj lokalni krožek

pod imenom, "Krožek Dem-

okratičnih Jugoslovancev",

kateri je kaj v kratkem času

znotrnost pospešil celotno ak-

tivnost za pomoč narodom Jugoslavije. Zbrala so v ne-

kaj dneh veliko količino ženske in moške obleke, obutev,

posteljine, ter še druge razneterosti potrebe v starjem kraju. Na enaki način v aktivnem delu su tudi žene v Sudbury, Timmins in Toronatu. Da pa v organiziranju takih krožkov tudi naše Slovenke ne izostajajo, nam nudijo za te plemenite svrhe prav lepi primer iz Timmins-a in Sudbury, kot ste v zadnjih izdaji Edinosti poročale Margareta Slak in Mery Smrk, pred tem pa Katarna Crnek iz Windsorja. Tudi v drugih naselbinah so naše rojakinje na delu od kjer pa nimamo zadostnih podatkov. Da narod resnično pomaga dobrodelni namen se vidi v tem, kot na primer tukaj v Toronto, so zelo redki slučaji med našimi Slovenci, da nebi absolutno nič prispeval za to dobrodelno in plemenito svrbo.

Kot je že označeno pokret

Kanadskih Južnih Slo-

vanov, je samo začasen in ni stalen. Da bi uspešno izvedel zaključke svoje prve konvencije, je potrebna vsespolna pomoč od nas vseh v denarnih in obenem materijalnih prispevkih. Posamezne naselbine so si že dololeči svoje kvote. Naprimjer Toronto, si je določila pridobi 1000 novih članov, za 1500 oseb obleke in obutev in k ostalim \$10.000, naknadnih \$3.000 denarne podpore. Dočim iz posameznih naselbin, razen Montreala in Windsorja katera sta v medsebojni tekmi za večji uspeh in da Sudbury pozivlja Toronto na dvojboj, nismo dobili o določenih kvotah poročil. Kaj je z ostalimi našimi naselbinami, posebno onimi kjer se prilično šte-

vilo naših rojakov nahaja?

Zdaj, ko je pot odprta za odpošiljanje obleke ter drugih daril direktno potom jugoslovenskih parnikov iz takajnih pristanišč v Jugoslavijo, je zelo važno in potrebno, da založimo vse naše energije za pospešitev tega plemenitega dela. Posebno naši odseki Zveze naj zavzamejo v tem delu prva mestna, da dajejo ostalim vzgled v tem oziru.

Pomoč našim bratom in sestram, je nujna in potrebna. Ne odlašajmo in ne premišljujmo! Zdaj, ko so v največji stiski in potrebi — pomagajmo jim! Pomagajmo našemu narodu, da mu s tem otrnemu marsikatero brezpotrebo grenko solzo.

Frank Lavrič, gl. tajnik

WELL - KAJ NA TO PRAVITE V TORONTU

MESTNEMU ODBORU JUŽNIH SLOVANOV V TORONTU

Sudbury — Dragi bratje in sestre! Pri nas kampanja za pomoč Jugoslaviji, je v polnem zamahu. Zbiramo denarno in tudi materialno pomoč. Mestni časopis in tudi radio, sta že nekaj krat glasila našo kampanjo. V časopisu je bila natisnjena slika našega skladniča, kjer se čisti in lika zbrano obleko. Vsako nedeljo se govorijo preko radia in prihodnje nedeljo bo iz prižnic v cerkvah naznanjena naša kampanja.

V cerkvenem "biltenu" so priobčeni članki. Tudi rdeči Križ nam gre na roko. Delavske unije bodo na glavnji seji svojega članstva, naznane kampanjo za pomoč Jugoslaviji. Ženska unajska organizacija, katera šteje 350 članov, vzame s svoji seji v pretres vprašanje pomoči narodom Jugoslavije. Slovenci v Sudbury so izdali geslo: "Da ne sme ostati niti en Slovenec niti ena Slovenka v tem mestu, a da bi ne prožil pomoč za Jugoslavijo". Na sinočni seji zaključeno je, da zberemo najmanj za 2000 oseb obleke in pridobimo 400 članov.

Vi bratje in sestre v Toronto, si ste nadeli kvote zbrati obleke za 1500 oseb. Mi smatramo da je to premalo za mesto kakor je Toronto, kjer živi skoraj en milijon prebivalcev, napram Sudbury z 35.000 prebivalcev. Zato so tudi vaše priložnosti daleč večje kot so nam, le da se je treba podati na delo tudi med druge narodnosti, posebno domačine, ki se čisti in lika zbrano obleko. Vsako nedeljo se govorijo preko radia in prihodnje nedelje bo iz prižnic v cerkvah naznanjena naša kampanja.

Jaz se nahajam v Narodno-osvobodilni vojski od prvega januarja na razpoloženje v službo v borbi proti sovražniku. Bili so štiri skupaj med temi najstarejšimi Šojoč, avijatski redniki.

Kot znano za ono dobo je v tej zadavi gospodar tedana jugoslovenski ambasador Fotič. Ta jih je silih, da vsi so po zlomu jugoslovenske vojske odleteli v Sovjetsko Unijo in pozneje prispevali v Združene države z namenom, da se izvežbajo rokovati z novimi letali in naposed, da odidejo za Bliski Vzhod in se stavijo na razpoloženje v službo v borbi proti sovražniku. Bili so štiri skupaj med temi najstarejšimi Šojoč, avijatski redniki.

Jaz sem danes naša kampanja za pomoč Jugoslaviji.

S ozirom na to, da je zbrano 1500 oblek, nismo še vedno

zbrali vse potrebne kvote.

Fronta je bila prav blizu.

Topovske salve, reglanje

strojnih pušk in pokanje pušk

se je moglo razložno

slišati. Ampak samo od zunaj.

Glasovi bojnega vrvenja

niso mogli prodri prostor vojne bolnišnice, katera je bila sestavljena pod zemljo.

Nenavaden ozka vrata so vodila do podzemeljske palace. Ko je enkrat posetnik prestolil ta vrata, je bil v okolici dobro urejenega zavoda. Po velikem svetlo razsvetljenem hodniku, osoblje v belih predpasnikih, so trčali sem in tja. Nosilnice so bile lepo zložene na klobučevino pokritem tlaku, sprejemnih sob. Kakor hitro je prišla ambulanca k bolnišnici, strežniki so takoj prinesli ranjence v to sobo. Prinesli so topot Pjotra Pitsova, mornarja Bombni drobec mu je zdrolbil kost pod koleno.

Feldšer Janko je previdno slekel ranjencega može ter mu vzel temperaturo. Nato so ga nosilci odnesli v operacijsko sobo. Tam ranocelec Makarovski je že čakal. Na

drugi operacijski mizi je ležal rdeč armejec, Nosil.

Ranocelec Belogorcev se je pripravljal da vzame njemu

denarno kvoto, ki je bil vreden drobec, ki je tičal v njegovih rami.

Zraven te sobe je bila druga operacijska soba v kateri je bilo pet operacijskih miz pokritih z naravnimi belimi rjuhami. Linoleum na tleh je bil očiščen, da se je

svetil. V omaričah so bili bliščiči ranoceljni instrumenti.

Cela soba je bila svetlo razsvetljena. Ustavili smo blizu

operacijske mize, ranocelca Ljačenko. On je ravno

dajelno omrževanje (Anastetik) v pripravah za izvlečenje drobeca iz rame rdečarjevega Ibragimova.

Vstopili smo v "Pphysiotherapeutic" oddelek (oddelek

za naravoznanstvena, zdravila), ki se je sestojal z prav

maljo sobico, ampak je bil opremljen z potrebnimi aparati.

Ta oddelek je bil pod upravo poljske strežnice, Jer-

maninske skrbjo. V to udobno templo sobo več ranjencev,

kateri so trpeli na pretresenju, je bilo prinezenih predno

so bili poslanji na operacijo. Mornar Nikolaj Šerbakov je

prinesen tu notri. On je dobil vbrizgavanje zdravilne

soka, poleg iniekcij za ublaževanje bolečine, ter transfuzijo

krv. Ko je počutil bolje, je bil prenešen v operacijsko

sobo. Strežnice Ševčak in Krušelnikova, sa bile vedno

služili v tem oddelku.

Dalje je bil oddelek kjer so ranjenci in bolniki ležali,

kateri je imel več kot petnajst predelov. Na koncu pod-

zemeljskega odseka, je bilo obvezovališče, katerega je

opremil ranocelec Val, po svojem najboljšem znanju.

Izvrstni štab zdravnikov in strežnic je delal v tej

bolnišnici. Vsaki član od te vojaške kolektive, je bil pre-

žet z samo eno voljo, kako rešiti življeno plemenitom bra-

niteljem Sevastopolu, ter kako jih zopet vspomoriti za boj

proti krutemu sovražniku.

Skozi dneve najhujšega bojevanja okoli Sevastopolu,

ranocelci niso zapustili operacijskih miz po štiriindvajset

ur nepretrgoma.

Zdravnik Gajek je zilo priljubljen in visoko cenjen.

</div